

Agresivní projevy na internetu

Hana Macháčková

Agrese online

- Zdánlivě všude
- Běžná zkušenost uživatelů
- Vzájemné útoky (např. SNS)
- Informace a materiály podněcující agresi

Agrese

Široký pojem

- ...“*any form of behavior directed toward the goal of **harming or injuring** another living being who is motivated to avoid such treatment*“ (Baron & Richardson, 2004, p.7)

Můžeme rozlišit více podob

- Přímá/nepřímá
- Verbální/fyzická/sexuální---
- Orientovaná na sebe/druhé
- Interpersonální/skupinová
- Atd.

Online/offline - Online prostředí: může ovlivňovat průběh agresivních útoků

Agrese online

- Kyberšikana, online obtěžování, cyberhate, cyberstalking, cyberterrorism, cybermobbing,...
- Různé typy
  - Podobně jako u offline agrese
- V mnoha případech spojená s offline situací
  - Prolínání online a offline života

Agrese online (Pyzalski, 2012)

- Electronic peer aggression (possible cyberbullying)
- Electronic aggression against school staff
- Electronic aggression against the vulnerable
- Electronic aggression against random victims
- Electronic aggression against groups
- Electronic aggression against celebrities

Cyberbullying and cyberthreads (Willard, 2007)

- **Flaming** – „heated, short lived argument that occurs between two or more protagonists (...), include offensive, rude, vulgar language, insults, threats (p.5)
- **Harrasement** – includes repetititon
- **Denigration** – harmful, untrue, or crue speach bout target, indirect, directed to others
- **Impersonation**
- **Outing and trickery** – „publicly posting, sending, or forwarding personal communication or images“ (p.9.);, highly personal and embarassing; trickery jakou součást outing
- **Exclusion**
- **Cyberstalking** – repeatedly sending of harmful messages, threats of harm, intimidating and offensive, extortion; tries to denigrate, to destroy reputation; often linked to (onlin/offline) sexual relationshipp
- **Cyberthreads** – direct threats and distressing material
- A další: revenge porn, trolling, cyberterrorism, happy slapping

Online agrese - dimenze

- Přímá vs nepřímá
- Soukromá vs veřejná
- Komunikována oběti vs ostatním

- Aspekty vázané na technologie?
- Dříve – přes internet a mobilní telefon (dnes?)
- Jeden kanál a multiplicitní útoky
- Specifické prostředí (komunity, hry) a sociální média

Vysvětlení online agrese

- Online disinhibice (Suler, 2004)
  - Hostilita
  - Anonymity, invisibility, asynchronicity, solipstic introjection, dissociative imagination, minimization of status and authority

Vysvětlení online agrese

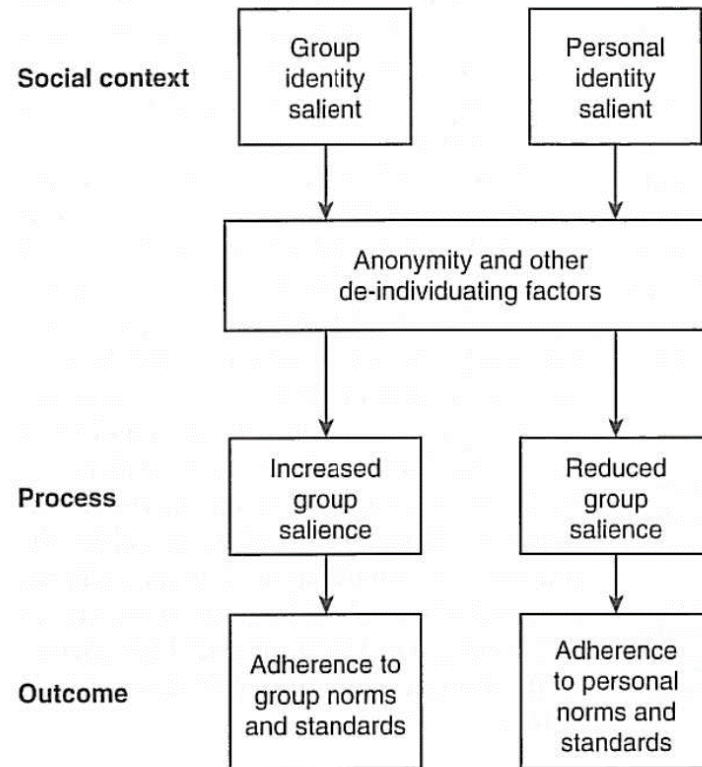
- SIDE model
  - Role sociální identity (Tajfel, Turner)
- Vnímaná anonymita vs. Identifikovatelnost
- Menší anonymita – snížení agresivních komentářů v diskusích (Cho & Kwon, 2015)

Teorie sociální identity (Tajfel, 2010; Turner & Reynolds, 2001)

- Vnímáme se v rámci skupinových kategorií
  - Sociální identita (a personální identita)
- Skupina ovlivňuje naše normy, postoje a chování
- Výraznost sociální identity
  - Definujeme se více v rámci skupinové příslušnosti
  - Vliv na postoje i chování – disinhibované chování, „následky pro skupinu“
- Skupinová a meziskupinová interakce
  - Konformita, stereotypizace diskriminace...

SIDE model (Reicher, Spears, & Postmes, 1995)

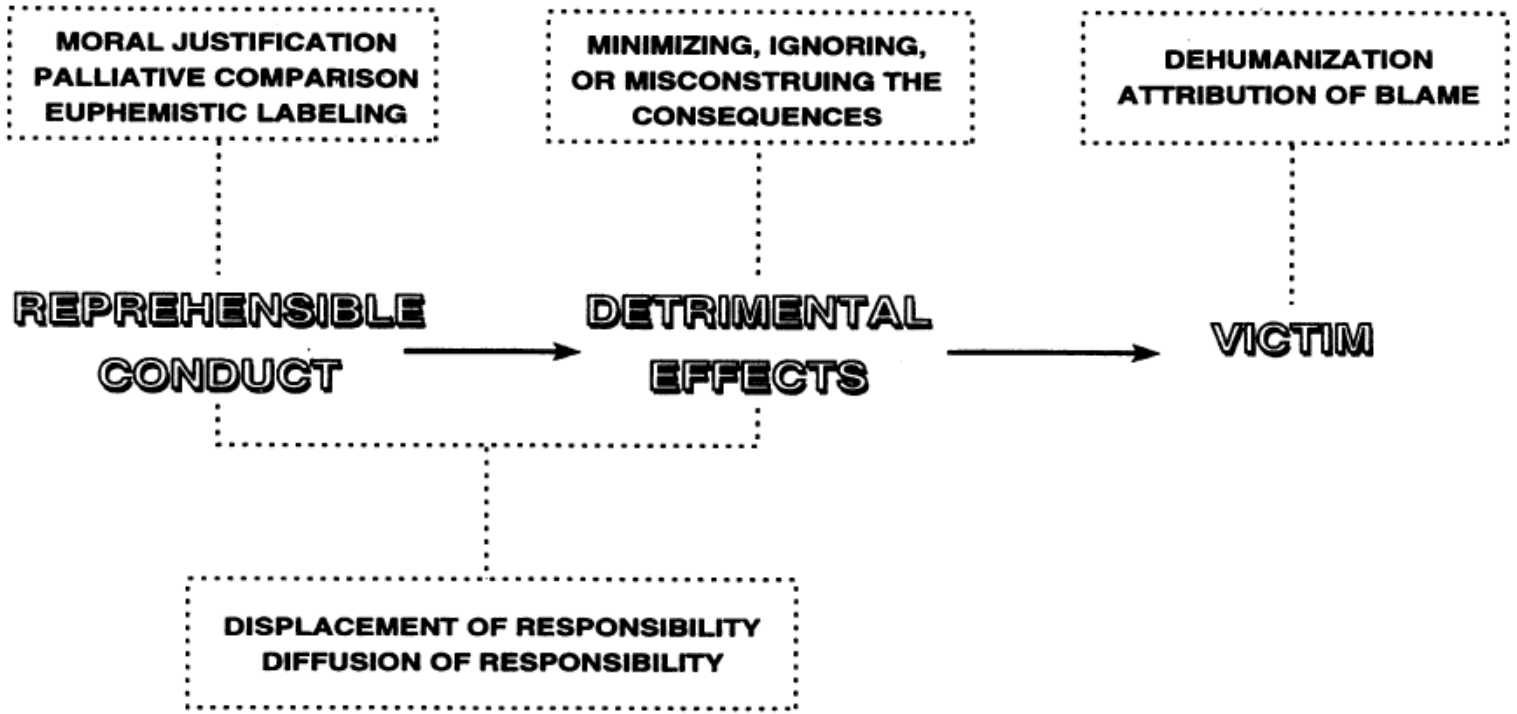
- Social identity model of deindividuation effects
- Role sociální identity
- Vnímaná anonymita a identifikovatelnost
- Deindividuace? V podmínkách anonymity vyšší identifikace se skupinou

- Nejsou přítomny (viditelné) individuální znaky
- Naopak často přítomnost těch skupinových
- Zvyšuje se výraznost sociální identity

Moral disengagement

Bandura: Morality – normy, socialní a internalizované sankce

- Sebe-monitorování, evaluace, regulace (afektivní)
- **Moral disengagement:** cognitive restructuring of inhumane conduct into a benign or worthy one
  1. moral justification, sanitizing language, and advantageous comparison;
  2. disavowal of a sense of personal agency by diffusion or displacement of responsibility;
  3. disregarding or minimizing the injurious effects of one 's actions
  4. attribution of blame to, and dehumanization of those who are victimized.
- Bandura, A. (1999). Moral disengagement in the perpetration of inhumanities. *Personality and social psychology review*, 3(3), 193-209.

Kyberšikana a online obtěžování

- Kyberšikana – znáte termín?
- Hodně medializována
- Často v rozporu s empirickými daty

Kyberšikana a online obtěžování

„Intentional and aggressive act carried out through electronic media, which may be repetitive in nature“ (Nocentini et al., 2010; Tokunaga, 2010)

“the use of Information and Communication Technologies (ICTs) to support deliberate, repeated, and hostile behaviour by an individual or group, that is intended to harm others” (Belsey, 2005, p. 8)

Různé formy (obdobně jako offline)

- Verbální útoky, nadávky, vyhrůžky
- Šíření osobních informací (nechtěné), publikování ubližujících materiálů
- Krádež identity
- Sociální exkluze
- ...

Kyberšikana a online obtěžování

Definice odvozena ze školní šikany (Olweus, 1991)

O kyberšikaně mluvíme pokud jsou útoky:

- **Prováděny skrze internet či mobil**
- Jsou úmyslně zraňující
- Jsou opakované
- Mocenská nerovnováha – oběť se nemůže účinně bránit
- ....pokud tato kritéria nejsou naplněna – online obtěžování

Kyberšikana a online obtěžování

Kowalski et al. (2014):
10% - 40%
Also 3% - 70%

Table 18: Ways in which children have been bullied in past 12 months, by age

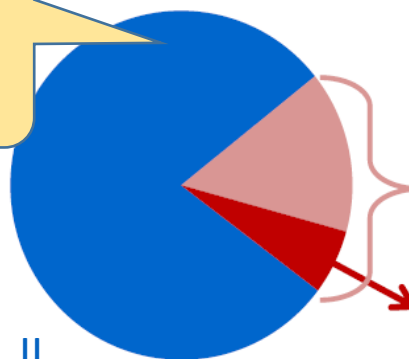
%	Age				All
	9-10	11-12	13-14	15-16	
In person face-to-face	13	13	12	15	13
On the internet	3	5	6	8	6
By mobile phone calls, texts or image/video texts	1	2	3	6	3
Has been bullied at all, online or offline	17	19	18	21	19

Kyberšikana a online obtěžování

Nutno rozlišovat kyberšikanu a online obtěžování!

Rozdíly v prevalenci a důsledcích
Kyberikana: **méně častá, více závažná**

JMK: 79% bez viktimizace

21%
obtěžování

6% oběti
CB

Bedrošová, M., Hlavová, R., Macháčková, H., Dědková, L., & Šmahel, D. (2018). České děti a dospívající na internetu: Zpráva z výzkumu na základních a středních školách. Projekt EU Kids Online IV–Česká republika. Brno: Masarykova univerzita.

Tabulka se týká dětí a dospívajících ve věku 9-17 let, kteří používají internet.

Tabulka 3: Děti a dospívající, kteří uvedli, že byli alespoň někdy v *posledním roce* obětí agrese (%).

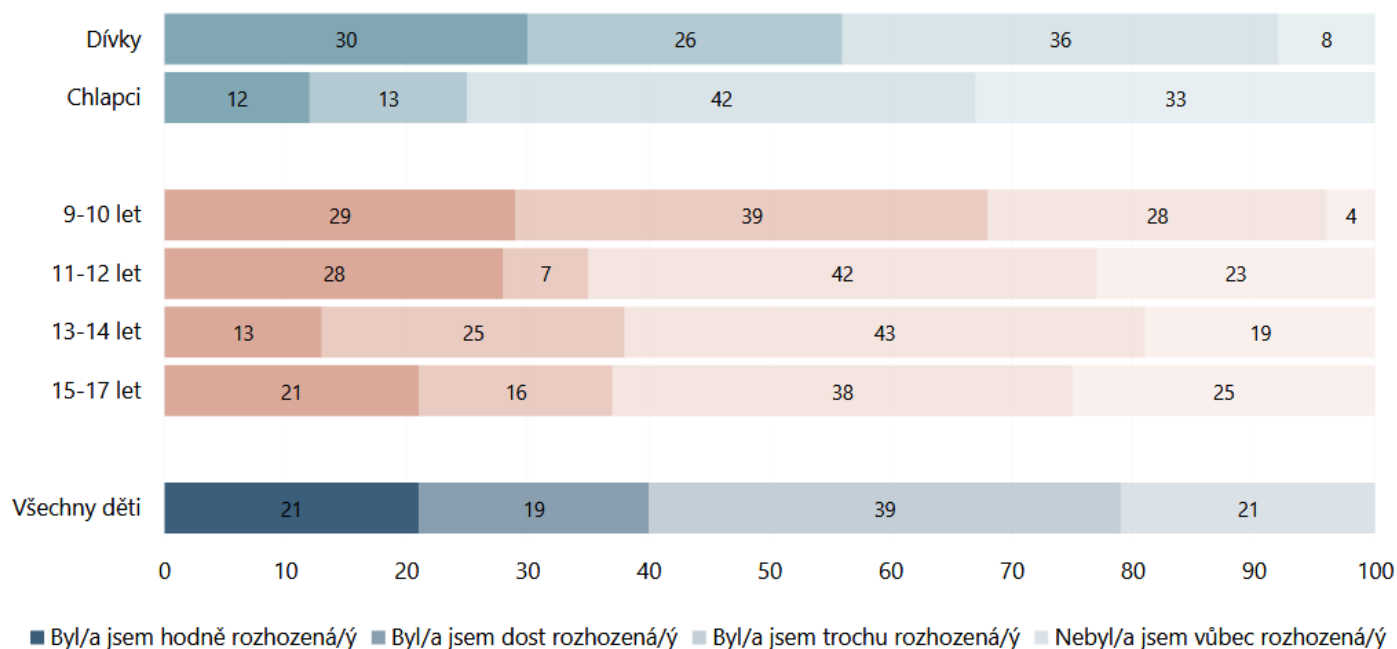
%	9-12 let		13-17 let		Celkem
	Chlapci	Dívky	Chlapci	Dívky	
Osobně, tváří v tvář	16	17	21	23	19
Prostřednictvím mobilního telefonu, internetu, na počítači nebo tabletu	9	9	20	22	15
Jiný způsob	6	7	5	6	6
Zkušenost s jakýmkoliv typem agrese	22	22	26	28	25

Znění otázek: *Choval se k tobě někdo v posledním roce takto hnusně nebo nepříjemně? Jak často se to stalo některým z následujících způsobů? (a) Osobně, tváří v tvář (to znamená, že ta osoba s tebou byla na stejném místě), (b) Prostřednictvím mobilního telefonu, internetu, na počítači nebo tabletu atd., (c) Jiným způsobem.*

Jen 2 % dětí mělo tuto zkušenost každý den nebo skoro každý den a celkem 8 % jedenkrát za měsíc a častěji –právě tyto děti a dospívající se pravděpodobněji stali obětmi kyberšikany a nejen ojedinělé agrese. **92 % dětí a dospívajících s kyberšikanou nemá žádnou zkušenost nebo se jim něco takového stalo jen nárkrát.**

Graf se týká dětí a dospívajících ve věku 9-17 let, kteří používají internet a **kteří uvedli, že byli v posledním roce obětí online agrese (15 %).**

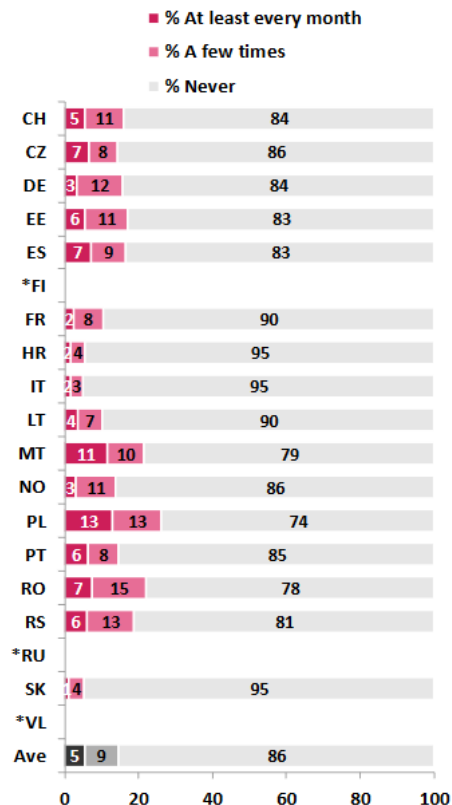
Graf 8: Jak se oběti online agrese po události cítily (%).

Znění otázky: *Teď si prosím vzpomeň na to, když s tebou někdo naposledy na internetu zacházel takovým hnusným nebo nepříjemným způsobem. Jak jsi se přitom cítil/a?*

Mezinárodní porovnání – EU Kids Online IV

Figure 45: Frequency of online victimisation, by country

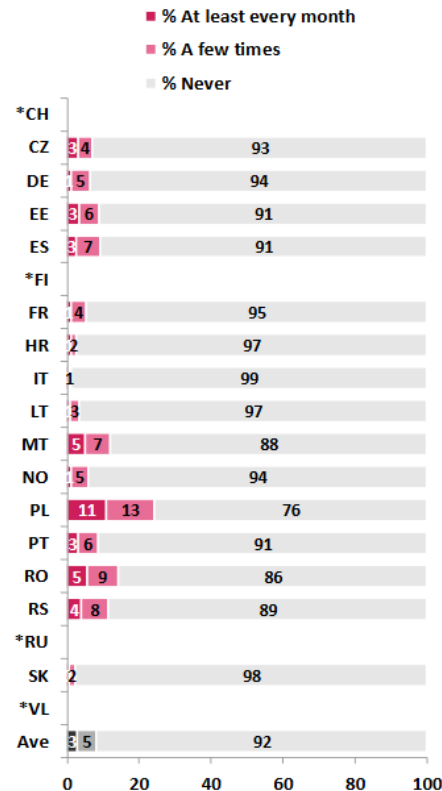

*FI/RU/VL: Full age range not available.

QF21 In the PAST YEAR, how often did this happen in any of the following ways? Via a mobile phone or internet, computer, tablet, etc.

Base: All children 9–16 who use the internet.

Figure 50: Frequency of online aggression, by country

*FI/RU/VL: Full age range not available. CH: Question not asked.

QF29b In the PAST YEAR, how often have you TREATED someone else in any of the following ways? Via a mobile phone or internet, computer, tablet, etc.

Base: All children 9–16 who use the internet.

Smahel, D., Machackova, H., Mascheroni, G., Dedkova, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., Livingstone, S., and Hasebrink, U. (2020). EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries. EU Kids Online. <https://doi.org/10.21953/lse.47fdeqj01ofo>

Kyberšikana a online obtěžování

„New bottle, old wine“?

What is „new“?

Časoprostorová neomezenost – nemožnost utéct

Distance

Široké publikum (potenciálně)

Šíření materiálů, dostupnost, trvanlivost

- často není účinná kontrola

Může být skrytá

Kyberšikana a online obtěžování

Důsledky – podobné jako u offline šikany

- Internalizace, externalizace
- Deprese, úzkostnost, sebevražedně myšlenky, bezmocnost
- Sociální problémy
- Problémy ve škole
- Atd.

Kyberšikana a online obtěžování

Důsledky závisí na závažnosti

Nutno rozlišovat kyberšikanu a online obtěžování!

Obdobně závažná jako offline – někdy i horší

Zvláště pokud jsou použity audio/vizuální materiály (Sticca & Perren, 2013)

Propojenost online a offline šikany

Oběti a agresoři

Záleží i na zvládnání - copingu

Machackova, H., Cerna, A., Sevcikova, A., Dedkova, L., & Daneback, K. (2013). Effectiveness of coping strategies for victims of cyberbullying. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 7(3), article 5. doi: 10.5817/CP2013-3-5

Kyberšikana a online obtěžování

Záleží na kontextu

Včetně reakcí ostatních – publika, přihlížejících

Zkušenost přihlížejících častější (53% v JMK)

EU Kids Online IV (2017/2018): 47% dětí 11-17 let

Kyberšikana a online obtěžování

Co mohou dělat (online i offline)?

- Pomoci oběti: emočně, poradit jak se zachovat, konfrontovat agresora...
- Podpořit agresora: přidat se, re-postovat, shareovat, lajkovat, komentovat...
- Zůstat „pasivní“ - nejčastější

Proč zůstáváme pasivní?

Kyberšikana a online obtěžování

Reakce – role osobnostních charakteristik

- Empatie, prosociální tendence, vztah k aktérům, sebe-účinnost, pojmání agrese – a šikany a kyberšikany, sociální status...

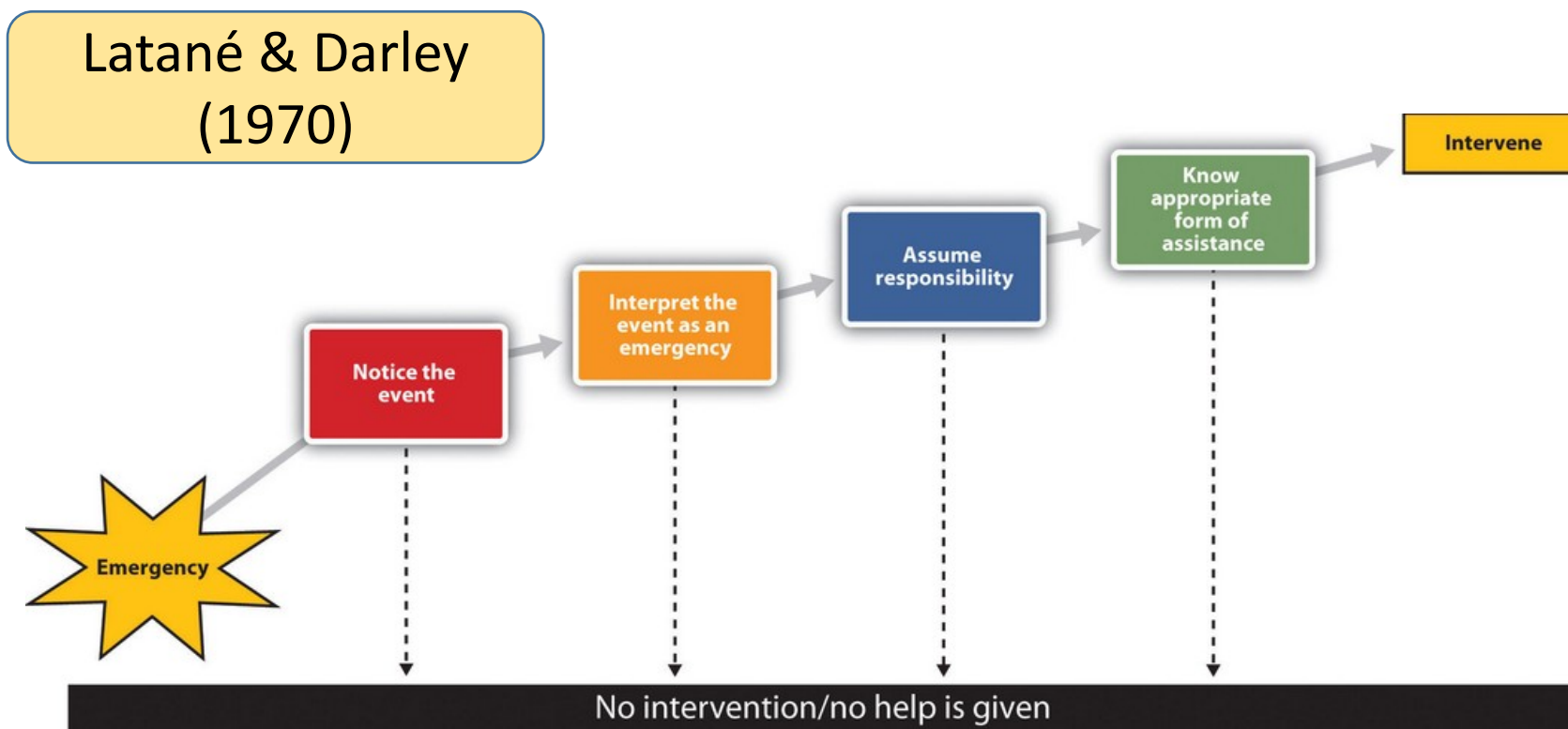
Role kontextu – online prostředí

Co se může podílet na vnímání situace?

Specifika online prostředí

- Asynchronní komunikace
- Chybí mnoho vodítek
- Distance, anonymita, neviditelnost....
- Široké publikum
- Materiály a informace – sdílení, lajkování
- Metadata – „views“

Kyberšikana a online obtěžování

Cyberhate

- Jiný typ agrese online
- Zaměřena na skupinovou příslušnost